C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1020/25 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
Judecător Ghenadie Comerzan

D E C I Z I E
În numele Legii

10 martie 2026 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord

Având în componența sa:
Președintele completului de judecată, judecător: Ion Talpa
Judecătorii: Ecaterina Arseni, Cristina Prisacari

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul directorului interimar, comisar principal de justiție al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Corneliu Rîmbu și recursul suplimentar al directorului interimar, comisar principal de justiție, Anatolii Tudor declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 11 iunie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului Morari Cristian înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinând cont de argumentele invocate în recursuri, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 20 februarie 2024, în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Morari Cristian împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În motivarea plângerii condamnatul a invocat că, se deține în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, din 05.12.2022 în condiții inumane, și anume: nu se respectă norma spațiului locativ de 4 m2; lipsa sistemului de ventilare; celule populate cu diferite insecte; asistența medicală necalitativă; apă potabilă de calitate rea. Condamnatul

Morari Cristian solicită să-i fie redus termenul pedepsei pentru deținerea în condiții inumane în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

Prin încheierea judecătoriei Soroca, sediul Central din 20 iunie 2024 a fost admisă plângerea condamnatului Morari Cristian împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Morari Cristian a fost deținut în perioade 18 octombrie 2022 - 05 decembrie 2022, 05 iunie 2023 - 11 aprilie 2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total 369 (trei sute șaizeci și nouă) zile, în calitate de condamnat. În condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Morari Cristian cu 37 (treizeci și șapte) zile pentru 369 (trei sute șaizeci și nouă) zile, în care acesta s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calculare a 1 (unu) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Morari Cristian, prin decizia Curții de Apel Bălți din 11.04.2023, cu închisoare pe un termen de 04 (patru) ani, s-a redus cu 37 (treizeci și șapte) zile.

S-a obligat administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheieri.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol și a avocatului Culicov Serghei în interesele condamnatului Morari Cristian.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 noiembrie 2024, s-a respins recursul avocatului Culicov Serghei în interesul condamnatului iar recursul directorului P-2 Lipcani, Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 20 iunie 2024, încheierea care s-a casat, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceiași instanță în alt complet de judecată.

Fiind investită cu o nouă rejudecare, prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 11 iunie 2025, s-a admis plîngerea condamnatului Morari Cristian împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, Morari Cristian a fost deţinut în perioada 18.10.2022-05.12.2022, 05.06.2023-11.04.2024 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a

libertăţilor fundamentale, în total o perioadă de 369 (trei sute șaizeci și nouă) zile, în calitate de condamnat.

În condiţiile art. 473[4] alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Morari Cristian cu 36 (treizeci și șase) zile pentru perioada de 360 (trei sute șaizeci) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 2 Lipcani cu statut de condamnat, calculîndu-se 1 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie.

În privința perioadei rămase de 9 (nouă) zile, care nu pot fi reduse, de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei, or, sfârșitul termenului este 23.07.2026.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Morari Cristian, prin decizia Curții de Apel Bălți din 11.04.2023, cu închisoare pe un termen de 04 (patru) ani, s-a redus cu 36 (treizeci și șase) zile. Se obligă administrațiainstituției Penitenciare nr. 2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus directorul interimar, comisar principal de justiție al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Corneliu Tudor, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii și rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Morari Cristian.

Prin recurs suplimentar, directorul interimar al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, comisar principal de justiție, Anatolii Tudor a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Morari Cristian ca neîntemeiată.

Susține recurentul că, în raportul de evaluare a condițiilor de detenție, prezentat în cadrul ședinței de judecată au fost prezentate probele, inclusiv și fototabelele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatul Morari Cristian în Penitenciarul nr.2 Lipcani au fost acordate condițiile satisfăcătoare de detenție.

Menționează că, judecătorul de instrucție a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt și de drept, în lipsa unei analize complete, în ansamblu și sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată exclusiv pe alegațiile condamnatului.

Potrivit prevederilor art. 447 alin.(1) Cod procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părţilor la proces.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursurilor şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursurilor, părțile nu au depus referințe.

Cercetând materialele cauzei deduse judecății, verificând încheierea contestată prin prisma motivelor de recurs invocate, Colegiul penal consideră

necesar de a respinge ca nefondate recursurile declarate și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, *(1) Judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs*.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, *Judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat.*

În argumentarea soluției adoptate, Colegiul reține următoarele circumstanțe de fapt, după cum urmează:

Prin sentința Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 27 ianuarie 2023, Morari Cristian a fost condamnat în baza art. 349 alin.(1) Cod penal. Conform art. 85 alin. (1) CP, la pedeapsa aplicată s-a adăugat parțial durata pedepsei neexecutate în baza sentinței Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 28.09.2021 și deciziei Curții de Apel Bălți din 14.09.2022, și s-a stabilit pedeapsa definitivă cu închisoare pe un termen de 04 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei s-a calculat din 28.01.2023, cu includerea în termenul pedepsei, durata pedepsei executate parțial în baza sentinței Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 28.09.2021 și deciziei Curții de Apel Bălți din 14.09.2022.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 11 aprilie 2023, sentința Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 27.01.2023 a fost casată parțial în latura stabiliri pedepsei definitive cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care în temeiul art. 84 alin. (4) CP, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate prin sentința Judecătoriei Drochia sediul Rîșcani din 27.01.2023, prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 28.09.2021 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14.09.2022, s-a stabilit lui Morari Cristian pedeapsa definitivă cu închisoare pe un termen de 04 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei s-a calculat din 11.04.2023, cu includerea în acest termen a perioadei executării pedepsei de la 14.09.2022 până la 11.04.2023. În rest dispozițiile sentinței instanței de fond se mențin fără modificări.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 23 iunie 2023 s-a înlăturat omisiunea admisă în conținutul dispozitivului deciziei Curții de Apel Bălți din 11.04.2023, cu includerea după sintagma „..cu includerea în acest termen a perioadei executării a pedepsei de la 14.09.2022 până la 11.04.2023” a sintagmei „..și perioadei aflării lui Morari Cristian în stare de arest preventiv din 23.11.2019 pînă la 23.12.2019” .

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 05 martie 2024, s-a constatat faptul deținerii condamnatului în condiții inumane și degradante contrare

prevederilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 11 Bălți, fiind redus termenul pedepsei cu 21 zile, în condițiile art. 473[4] alin. (4) CPP.

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Morari Cristian s-a aflat în detenție:

-în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioade 14 septembrie 2022 - 18 octombrie 2022, 05 decembrie 2022 - 05 iunie 2022;

-în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioade 18 octombrie 2022 - 05 decembrie 2022, 05 iunie 2023 - 11 aprilie 2024, data depunerii raportului.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 11 iunie 2025, Colegiul penal stabilește că, judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Morari Cristian împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de judecată privind constatarea faptului că, Morari Cristian a fost deţinut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în calitate de condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.2 Lipcani în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art. 3 din Convenție.

Conform art.3 a Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, *nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.*

Conform art. 473[2] alin. (1) Cod Procedură Penală*, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.*

Conform prevederilor art. 473[2] alin. (3) CPP*, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.*

Conform prevederilor art. 473[4] alin. (4) CPP*, În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune*

reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Examinând actul judecătoresc de soluționare a plângerii condamnatului în raport cu materialul probator administrat pe caz, Colegiul penal, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art. 3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate, Morari Cristian s-a deținut în condiții de supraaglomerare, nefiind respectată norma spațiului locativ per persoană, confirmându-se și celelalte alegații ale condamnatului referitor la condiţiile sanitare şi igienice, sistemul de canalizaţie şi aerisire, alimentaţia, accesul la apă potabilă ș.a., ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art.3 CEDO.

În acest sens, Colegiul penal menționează prevederile pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, potrivit căruia, *fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m², care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții*.

În acest aspect, Colegiul penal consideră oportun de a se referi și la practica CEDO expusă în cauzele *Kantyrev împotriva Rusiei*, *Kadikis împotriva Letoniei* și *Melnik împotriva Ucrainei*, unde Curtea a reiterat, că atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art. 3 din Convenție. În general, este vorba despre cazurile în care *spațiul personal* acordat unui reclamant este mai mic de 3 m².

Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituțiilor penitenciare, precum că Morari Cristian s-a aflat în instituțiile penitenciare în condiții de detenție acceptabile care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe atare probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în raportul privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la Penitenciarul nr.2 Lipcani din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor la 19 mai 2023, unde membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) au constatat că în ambele sectoare în marea majoritate a celulelor condițiile sunt

degradante, condamnații fiind plasați în 14 dormitoare cu suprafețe mari, supraaglomerate, mobilier învechit, lenjerie de pat uzată şi plapume insalubre, miros neplăcut. În unele celule pe pereți este igrasie. Din discuțiile cu condamnații acestea au menționat că iarna în încăperi este rece (15-16 grade). **Membrii Consiliului au vizitat celulele ce au nevoie urgentă de dezinfectare, fiind pline de gândaci de bucătărie, insecte**. În unele celule lumina este insuficientă pe timp de zi, fiind blocată de prezența paturilor etajate. Nu există sistem de ventilare. Membrii CpPT sunt îngrijorați de starea tehnică şi sanitară a băii, îngrijorare formulată şi în Raportul cu privire la vizita Consiliului din 24 aprilie 2018.

Astfel, membrii CpPT au emis recomandări în adresa Penitenciarului nr. 2 Lipcani: 1. Repartizarea uniformă a condamnaților, ce prevede respectarea standardelor CPT cu referire la spațiu şi condițiile de trai pentru condamnați. 2.Oferirea accesului la activități ocupaționale, programe de reintegrare şi muncă condamnaților ce se dețin conform art. 206 Cod de executare. 3. Îmbunătățirea condițiilor adecvate în wc-uri, lavoare, baia penitenciarului, în vederea asigurării respectului pentru demnitatea umană şi unui grad dezirabil de condiții sanitaro-igienice. 4. Întreprinderea măsurilor urgente pentru deratizarea/dezinsecția spațiilor de trai ale condamnaților. 5. Adaptarea infrastructurii penitenciarului la necesitățile persoanelor cu nevoi speciale. 6. Îmbunătățirea condițiilor de detenție şi crearea unor condiții prielnice de trai prin reparația celulelor, schimbarea mobilierului vechi, procurarea seturilor noi de lenjerie de pat, reparația spațiilor sanitare etc. 7. Organizarea serviciului medical conform normelor în vigoare şi asigurarea deținuților cu servicii medicale de calitate.

Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m^2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Respectiv, Colegiul penal la fel ca și judecătorul de instrucție consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Morari Cristian pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursurilor declarate de directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, ca fiind o expunere a

dezacordului cu soluția adoptată, fără a se indica încălcări la emiterea soluției, ceea ce nu poate servi temei pentru modificarea soluției just adoptate de judecătorul de instrucție.

Colegiul penal consideră că nu pot fi luate în consideraţie afirmaţiile invocate în recurs, cu referire la prevederile art. 473/2 al. (5) CPP RM, deoarece sunt declarative în circumstanțele stabilite pe caz, de fapt nefiind constatată încălcarea termenului de adresare pentru condamnat, fiind expuse afirmațiile în viziunea autorului recursului, temei de casare a încheierii din motivele invocate nefiind stabilit.

Totodată, Colegiul penal consideră neîntemeiate solicitările invocate de către avocat în interesele condamnatului în recursul declarat, dat fiind că condamnatul a beneficiat de reducerea corectă în conformitate cu prevederile art.473/4 al.(4) CPP RM din termenul de pedeapsă pe perioada aflării sale în detenție în calitate de condamnat în cadrul Penitenciarului nr.2 Lipcani, iar careva temei de casare în aspectul solicitat nu s-a stabilit.

În împrejurările constatate, instanța de recurs ajunge la concluzia că recursurile declarate la caz sunt nefondate, din care motiv urmează a fi respinse, cu menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct.1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal, -

D E C I D E :

Recursul directorului interimar, comisar principal de justiție al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Corneliu Rîmbu și recursul suplimentar al directorului interimar, comisar principal de justiție, Anatolii Tudor declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 11 iunie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului Morari Cristian înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se resping ca nefondate, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător Ion Talpa

Judecători: Ecaterina Arseni

Cristina Prisacari